

УДК 330.366:338.124.4.001.86

Б. П. Дмитрук,
к. е. н., професор кафедри економіки і бухгалтерського обліку,
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту
О. Ю. Мельник,
студент, Національний університет доходів і зборів

АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УРЯДУ УКРАЇНИ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

B. Dmytruk,
Ph.D., Professor of Economics and Accounting Department, East European University of Economics and Management
O. Melnyk,
a student of National University of Income and Tax

ANTI-CORRUPTION ACTIVITY OF THE GOVERNMENT OF UKRAINE AS A KEY ASSUMPTION OF ECONOMIC REFORMS

Проаналізовано рівень корупції в Україні як складової хабарництва, кримінально-правової, політичної, соціальної і культурної проблеми, що набрала майже відкритих форм, перетворилась у повсякденне явище і є на сьогодні головною загрозою для української демократії. Обґрунтовано доцільність використання різних способів у боротьбі з корупцією і можливість використання досвіду антикорупційної політики Сінгапуру, Гонконгу, Словенії, Греції та інших країн в боротьбі з хабарництвом і зловживанням чиновників. Акцентовано увагу на тому, що скопіювати системи боротьби з корупцією неможливо і кожна країна, і зокрема Україна, повинна створювати свої.

В умовах стагнації економіки України боротьба з корупцією є надзвичайно актуальною і прийняття Верховною Радою пакету антикорупційних законів сприятиме посиленню боротьби з цим ганебним явищем і слугуватиме важливою передумовою економічних реформ.

In this article the level of corruption in Ukraine as component of bribetaking taking into account its criminal, political, social and cultural aspects has been studied. The corruption in Ukraine that has practically open form and has become a common phenomenon is a major thread to Ukraine's democracy. The expediency of using different ways of prevention of corruption and possibility of using anti-corruption policy background of Singapore, Hong-Kong, Slovenia, Greece and other countries have been proved. It is considered that it is impossible to copy a corruption prevention system and each country and Ukraine in particular has to create its own unique system.

In the condition of economic stagnation in Ukraine corruption prevention is vital and essential. Anti-corruption package carried by Verhovna Rada will give a further stimulus in a struggle against this phenomenon and will be a key assumption of economic reforms.

Ключові слова: корупція, хабарництво, індекс сприйняття корупції, досвід антикорупційної політики, економічні реформи.

Keywords: corruption, bribetaking, index of corruption adaptation, anti-corruption policy background, economic reforms.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Корупція, яка є складовою хабарництва, — це не лише кримінально-правова, а комплексна політична, соціальна, економічна і культурна проблема.

В Енциклопедії бізнесмена, економіста, менеджера це поняття трактується так: корупція (латинське "corruption" — підкуп). 1. Окремі злочинні угруповання, об'єднані за спільними економічними чи політичними інтересами. 2. Угрупування людей, що здійснюють протиправні дії задля власної вигоди. Це підкуп, продажність посадових осіб, державних, громадських і політичних діячів [1].

В Україні корупція своїми метастазами пронизала всі сфери сучасного життя. Без корупційного "змазування" не працюють деталі механізму держави, не надаються послуги в освіті, медицині, комунальні та інші види послуг населенню... Традиційні в усьому світі заходи протидії корупції в нашій країні, на переконання доктора економічних наук М. Хавронюка, не працюють через ... корупцію [2].

Як іронічно зауважує Р. Малко: "... з корупцією в Україні борються давно. Точніше, завжди. На словах.

Серед визначних борців зазвичай найбільші корупціонери. Так повелося. Відповідно сам процес уже видається безнадійним, а наша країна посідає "почесне" третє місце у списку найкорумпованіших держав Європи" [3].

Головною загрозою для української демократії є саме корупція, яка в останні роки набрала майже відкритих форм і перетворилась в повсякденне явище.

Корупція підточує демократію і призводить до її моральної і культурної деградації. Щоб функціонувати, їй потрібні ті, хто дає хабарі, ті, хто їх бере, і пасивність або безпомічність решти суспільства. Вона блокує роботу інституцій, утримує медіа, змушуючи їх мовчати або працювати в режимі скандалів, не переймаючись пошуком глибшої інформації, без поваги до презумпції невинності тих, кого легковажно засуджує. У часи корупції найкраще продаються газети, які порпаються в чужій білизні, публікують провокації, роблять ставку на сексуальні плітки, здобувають таким чином читачів [4].

Корупція дискваліфікує політичний клас як такий, що живить популістські рухи, які зміщають еліти, відірвані від народу.

На переконання директора Інституту трансформації суспільства О. Соскіна, корупція вирізняється від хабарництва тим, що вона виникає там, де при владі знаходиться кланово-олігархічний капітал, який залежить від монопольного прибутку. Для збереження прибутку на керівні посади розставляються підконтрольні політики, які реалізують інтереси монополістів [4]. Так виглядає корупція в Україні, тому її наявність не залежить від людей. І подолати кланово-олігархічний капітал можливо лише за умови потужної народної підтримки [5].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанню боротьби з корупцією присвячені роботи відомих економістів і практиків, зокрема Хавронюка Н., Малко Р., Соскіна О., Шевчука І., Блінова І., Рябошапки Р., Зотова Г., Нагребелької І., Клименчик Г., Котванова В. та інших.

Але як свідчить практика, нагромаджений обсяг наукових досліджень не в повній мірі розкриває особливості стану і глибини корупції в Україні та напрямки боротьби з цим ганебним явищем в умовах задекларованого вектору інтеграції України до Європейського Союзу та потребує подальшого дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є аналіз стану та основних проблем боротьби з корупцією в Україні, причини неефективної боротьби з цим соціальним і економічним явищем. Обґрунтована доцільність і можливість використання досвіду антикорупційної політики Сінгапуру, Гонконгу, Словенії, Греції та інших країн у боротьбі з хабарництвом і зловживанням чиновників як важливої передумови економічних реформ в Україні.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Про успіхи будь-якої країни у боротьбі з хабарництвом і зловживанням чиновників у світовій практиці судять за індексом сприйняття корупції, який щорічно, починаючи з 1995 р., розраховує міжнародна неурядова організація Transparency International. У 2013 р. найменш корумпованими країнами виявились Данія і Нова Зеландія (в них індекс становив 91 за максимально можливого значення 100). Прикладом країни, яка з самого початку її створення поставила за мету не допустити корупції, є Нова Зеландія.

Більша частина населення Данії взагалі не розуміє, як може існувати корупція в країні як явище. Така ж тенденція склалася і в інших скандинавських країнах. Так, Фінляндія і Швеція ділять в рейтингу 3—4 місця (індекс 89), а Норвегія — 5—6 місце (індекс 86) з Сінгапуром [6].

Результати дослідження "Барометр світової корупції" від Transparency International та Gallup International Association свідчать, кожен четвертий житель у 107 країнах світу причетний до хабарництва. Водночас 9 із 10 людей на планеті готові вдаватися до дій, щоб його подолати. Україна посідає одне з останніх місць за рівнем віри в можливість подолання корупції: лише 29 % її громадян вважають, що боротьба проти хабарництва має сенс.

У 2012 р. Україна "покращила" рейтинг "Індекс сприйняття корупції" і знаходилася на 144 місці серед 170 країн світу (табл. 1), а в 2013 р. — 144—149 місце (табл. 2).

Боротьбу з корупцією попередній уряд здійснював лише декларативно. "Паперових кроків" було зроблено багато. Ще в 2011 р. була схвалена урядова програма боротьби з корупцією, і в бюджеті були передбачені кошти в сумі майже мільярд гривень. Національний антикорупційний комітет, який очолював Президент, демонстрував "бурхливу діяльність", але за рік так нічого і не було зроблено.

Таблиця 1. "Індекс сприйняття корупції" економікою деяких країн світу, 2012 р.

№ п/п	Країна	Місце в рейтингу
1	Данія	1
2	Фінляндія	2
3	Нова Зеландія	3
4	Польща	41
5	Туреччина	54
6	Румунія	66
7	Росія	133
8	Україна, Центральна Африканська Республіка, Республіка Конго, Сирія	144
9	Папуа Гвінея	150
10	Туркменістан	170

Джерело: за даними Transparency International.

За даними Transparency International, у 2012 р. 95 % усіх коштів (понад 820 млн грн.) державної антикорупційної програми України були спрямовані на заходи, далекі від боротьби з корупцією [7].

За даними опитування респондентів, органами державної влади в останні роки здійснювалось недостатньо заходів щодо боротьби з корупцією. Корумпованість державного сектору досягла 88 %; при вирішенні питань у державному секторі, вважають респонденти, важливо мати особистий контакт (83 % відповідей респондентів), а дії уряду у боротьбі з корупцією неефективні (80 % відповідей) [7] (табл. 3).

Дані таблиці 3 свідчать, що державні органи влади буди корумпованими, а здійснювані нею заходи були неефективними.

За рівнем корупції Блінов А. поділив країни світу на три групи [8]:

1. Країни, в яких рівень корупції спостерігається у верхніх ешелонах влади і вона направлена на підміну інтересів виборців інтересами владоуверхівки.

2. Країни, в яких до цього виду корупції додається ще й бюджетно-комерційна, яка виникає у взаємодії влади і бізнесу, наприклад, при здійсненні державних закупівель і отриманні квот і ліцензій.

3. Країни, в яких до цих двох видів корупції додається ще один вид, який розпочинається з дачі хабарів міліції, лікарям, посадовим особам освіти тощо.

В Україні "процвітають" усі три види корупції. Про це свідчать дані таблиць 4 і 5.

Але, як свідчить досвід багатьох країн світу, побороти корупцію можна. Потрібна лише політична воля. Для України найбільший практичний інтерес являє досвід Сінгапуру, Гонконгу, Греції, інших країн, де традиції хабарництва мали не менш глибоке коріння, ніж у нашій країні. У рік отримання незалежності Сінгапур був злиденною країною, яка імпортувала навіть прісну воду і будівельний пісок. Проте уряд на чолі з Лі Куан Ю перетворив Сінгапур у фінансовий і торговий центр Південно-Східної Азії. В перші роки існування держави іноземні

Таблиця 2. "Індекс сприйняття корупції" економікою деяких країн світу, 2013 р.

Місце в рейтингу	Країна	Індекс
1-2	Данія	91
1-2	Нова Зеландія	91
3-4	Фінляндія	89
3-4	Швеція	89
5-6	Норвегія	86
5-6	Сінгапур	86
7	Швейцарія	85
8	Нідерланди	83
9-10	Австралія	81
9-10	Канада	81

144-149	Україна	25

Джерело: за даними Transparency International.

Таблиця 3. Відношення респондентів до органів державної влади і до здійснюваних нею заходів щодо боротьби з корупцією, 2012–2013 рр.

№ п/п	Відповіді респондентів	Відсоток відповідей респондентів
1	Корумпованість державного сектора	88
2	Урядом країни керують організації, які діють у власних інтересах	84
3	При вирішенні питань у державному секторі важливо мати особистий контакт	83
4	Дії уряду у боротьбі з корупцією неефективні	80
5	За останні роки (2012–2013 рр.) рівень корупції значно зріс	43
6	Державна антикорупційна боротьба має бодай якийсь результат	4

Джерело: [7].

інвестори не поспішали вкладати інвестиції в країну з високим рівнем корупції. Люди відкрито приймають винагороду, що є частиною азійського способу життя.

Боротьба з корупцією в Сінгапурі розпочалася з таких ключових моментів:

1. Була спрощена процедура прийняття рішень і вилучені будь-які двозначності в законах.

2. Відмінені практично всі дозволи і ліцензії для здійснення підприємницької діяльності.

3. Були різко підняті зарплати суддів і на ці посади залучили кращих приватних адвокатів. Заробітна плата сінгапурського судді досягла декількох тисяч доларів на рік, а з 1990-х років перевищує 1 млн

4. Державним службовцям, що займають відповідальні посади, заробітна плата була піднята до рівня топ-менеджерів приватних корпорацій (до 20–25 тисяч доларів на місяць). Нині місцева бюрократія вважається однією з найефективніших і найбільш високооплачуваних — заробітна плата сінгапурських чиновників вища, ніж в рівних їм за статусом службовців у США [6].

Маючи наміри побороти корупцію, Лі Куан Ю не робив виключень не лише для великих представників своєї партії, але й для членів своєї сім'ї. В 1960 р. був прийнятий акт про недопущення корупції. Він збільшив тюремні терміни за хабарі і надав агентству по боротьбі з корупцією (АБК), директор якого підпорядковувався безпосередньо прем'єр-міністру, повноваження затримувати потенційних хабарників, проводити обшуки в їхніх квартирах, будинках і на роботі, перевіряти банківські рахунки і т. п. Пізніше покарання за хабарі декілька разів посилювали: наприклад, 1989 р. ввели конфіскацію майна. Агентство по боротьбі з корупцією ініціювало розслідування навіть проти близьких родичів Лі Куан Ю. Декілька підозрюваних у корупції міністрів засудили до різних термінів тюремного ув'язнення, деякі покінчили життя самогубством або втекли із країни.

У вересні 2010 р. Лі Куан Ю зустрівся з В. Януковичем. Через півроку Янукович побував в Сінгапурі, зу-

стрівся з Лі Куан Ю. Проте досвід його країни, перевірений на практиці, так і не був запроваджений в Україні, а Національний антикорупційний комітет, який очолював Президент В. Янукович — орган, який повинен був оцінювати ефективність антикорупційних зусиль влади, не збирався більше трьох років [6].

У китайців, як і в українців, здавна існують традиції "подякувати за допомогу" "за сприяння у вирішенні питання" чи "... дати потрібній людині". Гонконг (який був англійською колонією, а на сьогодні є спеціальним адміністративним районом Китайської Народної Республіки зі своїм урядом і своєю валютою), вважався одним із найкорумпованіших міст світу. Проте достатньо було в 1974 р. створити Незалежну комісію проти корупції, з підпорядкуванням особисто губернатору — і все зразу ж змінилося. Тепер хабарі в Гонконзі беруть не частіше, ніж в Англії.

Заступник директора прес-служби Незалежної комісії В. Чен переконана, що гонконгський досвід дозволяє перемогти хабарництво в будь-якій країні, зокрема і в Україні, але лише репресивними методами викоринити цю ганебну звичку неможливо. Потрібно ліквідувати саму можливість для дачі хабара. Раніше в Гонконзі, щоб відкрити приватне підприємство, необхідно було зібрати до двадцяти дозвільних документів, і для цього необхідно було витратити цілий рік. На сьогодні всі довідки видаються в одній інстанції.

Спеціалісти із Гонконгу переконані, що головне в боротьбі з корупцією — допомога населення. Багато років люди боялися скаржитися на владу. І спочатку співробітники комісії по боротьбі з корупцією ходили по квартирах, роздавали жителям номери телефонів, закликали повідомляти про випадки вимагання хабарів. По місту розвішувалися плакати "Не будь сліпим до корупції!" і поряд номер "гарячої лінії", куди можна телефонувати цілодобово. Будь-який дзвінок, яким повідомлялося про факт корупції, можна було зробити анонімно. Дуже рідко, але дзвінки можуть здійснюватися просто із помсти. Тому всі дзвінки від населення на "гарячу лінію" записуються. І якщо перевірка нічого не підтвердила, починається розслідування, шукають людину, яка телефонувала (за наклеп в Гонконзі людина може отримати від одного до двох років в'язниці).

У Сінгапурі, як зазначалося вище, корупцію подолали високою заробітною платою чиновникам. В Гонконзі, де заробітна плата чиновників значно нижча, однією із головних умов для перемоги над корупцією стала зміна способу мислення.

Жителям міста постійно пояснюють: якщо вам не подобається система, коли без хабара нічого не можна зробити, тоді розпочніть з себе: не платіть, жалійтеся, вимагайте!

Працівникам міністерств зараз заборонено брати подарунки від незнайомих людей; дарувати можуть лише друзі — вартість подарунку не більше 500 доларів. У залежності від кількості хабарів чиновник може отримати до 15 років в'язниці. Майно, походження якого чиновник не може пояснити (наприклад, будинок, яхта тощо, придбані, але не підтвержені доходами), конфіскуються в казну [6].

Людина, яка працює на державній службі, зобов'язана бути прозорою для всіх.

У Гонконзі, безумовно, трапляються окремі випадки корупції в сфері бізнесу. Надходять скарги і на поліцейських, яким інколи важко утриматися від хабара навіть за умов суворого покарання. Але це лише поодинокі випадки.

Коли в Гонконзі вирішили покінути з корупцією, в успіх ніхто не вірив. Але результати перевершили всі сподівання.

Ще декілька років тому менталітет греків у сенсі корупції був схожим з українським. Тут теж в ходу були "подяки" потрібним людям за "допомогу". Чиновники, поліцейські, лікарі, вчителі, інші "потрібні люди", по суті, відкрито брали гроші в конвертах і приймали дорогі по-

Таблиця 4. Найкорумпованіші сфери в Україні

№ п/п	Основні сфери	Відсоток відповідей респондентів
1	Судова система	66
2	Правоохоронні органи	64
3	Державна служба	56
4	Охорона здоров'я	54
5	Парламент	53
6	Політичні партії	45
7	Освітня система	43
8	Бізнес	36
9	Військова сфера	28
10	Засоби масової інформації	22
11	Релігійні інституції	21
12	Громадські організації	20

Джерело: [7].

дарунки. І це вважалось частиною національного менталітету. До кризи 2008—2009 рр. Греція була самою корумпованою країною ЄС, обійшовши за цим "показником" навіть Румунію і Болгарію [9]. Проте з 2012 р. у країні розгорнулася жорстка боротьба з корупцією: прем'єр ухвалив службу перевірки органів влади (Генеральна інспекція), яка підпорядкована безпосередньо парламенту. Лише за 2014 рік інспекторами розглянуто 1515 випадків корупції, відсторонені від роботи 100 вищих чиновників, екс-міністра оборони Акіса Цохадзопулоса посадили до в'язниці на 20 років (він отримував бонуси від бізнесменів за вигідні збройні контракти), а 10 осіб попали під суд [10].

На відміну від Сінгапура в Греції співробітники Генеральної інспекції не отримують підвищеної заробітної плати: їх зарплата (за вирахуванням податків) становить 1000 євро [10]. В умовах кризи уряд не може дозволити собі платити державним службовцям великі зарплати.

Як тільки чиновників почали сажати і звільняти, греки зразу ж повірили в реформи. За одну добу на "гарячу лінію" Генеральної інспекції надходить 20—30 дзвінків.

Вперше в історії Греції у членів сімей співробітників державного апарату перевірили банківські рахунки, вимагали пояснення, якщо там в когось лежали "зайві" гроші. Заступник міністра туризму Ангела Греку, чоловік якої не зміг пояснити походження своїх грошей, подала у відставку, а її чоловік зобов'язався виплатити державі 5,5 млн євро податків [10].

99% греків переконані, що корупція є гальмом для країни. За 2012—2014 р. число громадян, які регулярно давали хабарі, знизилось в два рази.

Співробітники служби Генеральної інспекції переконані — це відбулося виключно завдяки тому, що людей постійно інструктують по телебаченню в рекламних роликах: як поступати, коли чиновник вимагає хабара. Зазвичай рекомендують брати на розмову із хабарником цифровий диктофон або включати функцію запису в мобільному телефоні. По телебаченню постійно йде соціальна реклама для службовців, яка пояснює наскільки аморально красти, коли в країні криза.

Керівництво країни розуміє, що змінити ситуацію за короткий період неможливо. В першу чергу населення повинне позбавитися відчуття страху. Без підтримки народу боротьба з корупцією практично неможлива. Але греки повірили, що хабарника обов'язково заарештують, не дивлячись на його посаду, і він попаде до в'язниці. Населення постійно закликають — не мовчіть, не лінуйтеся, надсилайте скарги, повідомляйте про кожний випадок корупції, який буде розслідувано. Постійно відкрита "гаряча лінія", куди можна цілодобово телефонувати і повідомляти про корупціонерів, її номери — на кожному кроці. Дозволена подача анонімних скарг, але за наявності надання доказів хабарництва. І така робота дає свої позитивні результати. Корупція в Греції поступово, повільно, але йде на спад.

Приклад Греції дуже показовий: тут знайшли ефективний спосіб знизити рівень хабарів в органах влади без драконіських законів і застосування смертної кари. Якщо сінгапурський і гонконгський способи боротьби з корупцією нам не підходять, як стверджують деякі експерти, необхідно перейняти досвід греків, коли влада і народ в боротьбі з корупцією працюють разом.

Протистояти корупції можна різними способами: — через формування негативного ставлення громадян до всіх проявів цього рудимента, який істотно спотворює демократичні засади суспільства;

— через запровадження системного висвітлення у засобах масової інформації роз'яснень та популяризацію норм антикорупційного законодавства;

— через реалізацію державної антикорупційної політики;

— через проведення інших комунікативних заходів. Ще Аристотель свого часу писав, що за будь-якого державного устрою найголовніше облаштувати справу

Таблиця 5. Сплачували хабар, щоб дістати послуги

№ п/п	Сфери України	Відсоток відповідей респондентів
1	Правоохоронних органів	49
2	Медичних установ	41
3	Освітніх закладів	33
4	Земельних служб	25
5	Реєстраційних та дозвільних служб	22
6	Судів	21
7	Податкової	18
8	Комунальних підприємств	6

Джерело: [7].

так, щоб посадовим особам неможливо було наживатися [10].

Екс-голова Скотленд-Ярду в справах, пов'язаних з корупцією, Лорд Стіненс стверджував, що першою умовою успіху в боротьбі з корупцією є жорсткість і непримиренність. Інакше нічого не вийде. Тому недостатньо покарати когось і на цьому заспокоїтись. На їхньому місці обов'язково з'являться нові претенденти [11].

Заслужує на увагу досвід антикорупційної справи Сполучених Штатів. Відповідно до їхнього законодавства, всі бізнесмени структури, зареєстровані на Нью-Йоркській біржі, підлягають перевірці на корупційний вірус.

Але скопіювати ту чи іншу систему боротьби з корупцією неможливо. Кожній країні, на переконання голови Комісії із запобігання корупції Словенії Горана Клименича, треба створювати і розвивати свою. Корупція — хвороба без універсального засобу лікування. Допоки його не визначиш, марно сподіватися на результат [12].

На переконання Котванова В., Україна не може копіювати методи боротьби з корупцією, які використовуються в цивілізованих країнах, де посадові особи, як і відомство, в якому ця людина працює, має не загальні, а детально регламентовані обов'язки і чітко визначену відповідальність за їхнє виконання. В цих країнах боротьба з хабарництвом ведеться шляхом жорсткого покарання, яке має сенс, оскільки хабар штовхає чиновника на порушення чітко сформованих норм.

В умовах України чиновник не завжди має мотивацію своєї діяльності. Закони, якими після їхнього прийняття керуються наші відомства, вони ж самі і створювали і при цьому проявляли чудеса винахідливості, щоб не обтяжувати себе необхідністю їх виконувати. А депутати їх приймали. Але такі заходи владу ні до чого не зобов'язували [13].

Боротьба з корупцією на сьогоднішній день — один з головних викликів нової влади.

Верховна Рада проголосувала, а Президент України підписав Закони "Про Національне антикорупційне бюро України", "Про протидію корупції", "Про основи антикорупційної політики в Україні на 2014—2015 рр.", а також про внесення змін в деякі законодавчі акти з приводу визначення кінцевих вигодонабувачів юридичних осіб і публічних діячів" [15].

Національне антикорупційне бюро (НАБ) буде, перш за все, боротися з корупцією серед високопоставлених чиновників, матиме достатньо повноважень для доступу до всієї фінансової інформації, а також проведення спеціальних оперативно-розшукових і слідчих заходів.

У своїй діяльності Національне бюро буде керуватися такими основними принципами [16]:

— повага і дотримання прав і свобод людини і громадянина;

— законність;

— неупередженість і справедливість;

— незалежність Національного бюро і його працівників;

— підконтрольність і підзвітність громадськості і визначеним законом державним органам;

— відкритість для демократичного громадського контролю;

— політична нейтральність і позапартійність;
— єдиноначальність;
— взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян.

Прем'єр-міністр України А. Яценюк, представляючи у Верховній Раді пакет антикорупційних законів, навів дані, які свідчать про певні досягнення уряду в боротьбі з корупцією. Із 56 контролюючих органів залишилось лише 27. Більше ніж на 1100 контролюючих функцій скорочено до 680. Із 143 ліцензій, які видавались у відповідності з законом, залишилось лише 84 [17].

Закон, який діяв до прийняття Верховною Радою Антикорупційного пакету, не відповідав ні вимогам часу, ні очікуванням суспільства. Бюро буде колегіальним органом, і до його складу повинні ввійти п'ять спеціалістів. Основна його функція — здійснення контролю за діями чиновників, а також перевірка відповідності задекларованих ними доходів. Тепер державні службовці будуть заповнювати декларації в електронному вигляді, а їхні дані будуть доступними для перегляду всіма бажаними. Новий закон передбачає адміністративну відповідальність за недостовірну інформацію, внесену у декларацію про доходи.

Сиротюк Ю. переконаний, що нинішня корупція — наслідок неадекватності країни. "Для того, щоб працював люстраційний чи антикорупційний закон, вони мають працювати в парі. Люстрація — відповідальність за причетність до корупційного режиму. Корупція — реальна кримінальна відповідальність за злочин" [3].

Президент України підписав і Закон "Про очищення влади" і пакет антикорупційних законів. Тому є великі очікування, що на цей раз вони сприятимуть успішній боротьбі з корупцією як важливої передумови проведенню економічних реформ і слугуватимуть основою захисту прав і свобод громадян України.

ВИСНОВКИ

Корупція в Україні має радянське походження: велика кількість бюрократичних органів, дозвільних, довідкових та інших функцій протягом багатьох років набула відкритої форми і перетворилася на буденне явище.

Важливі реформи в Україні можуть бути реалізовані виключно за наявності довіри населення до політичних керівників країни. Позаяк довіри до попередньої влади у населення не було, то серйозні реформи не мали б успіху або були б проведені таким чином, що лише погіршили б ситуацію, як це мало місце з судовою реформою і реформою адвокатури.

Носієм політичної волі в антикорупційних реформах можуть бути громадянське суспільство і бізнес. З урахуванням ситуації, що склалася в Україні, ці структури повинні і в змозі взяти на себе всю відповідальність за успішне проведення реформ.

Україна є надзвичайно корумпованою країною, зокрема судова система, правоохоронні органи, державна служба, парламент, інші сфери. Країна посідає одне з останніх місць за рівнем віри в можливість подолання корупції, але дії попереднього уряду у боротьбі з корупцією були неефективними.

Досвід Сінгапуру, Гонконгу, Греції, Словенії, інших країн свідчить, що подолати хабарництво можна лише за рахунок застосування комплексних заходів: наявності політичної волі, зміни законодавчої бази, застосування репресивних заходів і за повної підтримки та довіри населення країни.

Застосування запропонованих заходів Україною здатне побороти надзвичайно ганебну практику хабарництва, яка підточує демократію, призводить до її моральної і культурної деградації, консервує бідність населення країн, знищує еліту держави, гальмує проведення економічних реформ і процес інтеграції України до Європейського Союзу.

Література:

1. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / За ред. Р. Деківа. — К.: Міжнародна економічна фундація, 2000. — С. 312.
2. Хавронюк Н. Коррупция: как "щук" выпускают "в реку" / В. Хавронюк // Зеркало недели. — 2009. — № 19. — С. 6.
3. Малко Р. Корупційні канікули / Р. Малко // Український тиждень. — 2014. — № 41. — С. 4.
4. Вівьорка М. Корупція й "витікання" посад по-французьки / М. Вівьорка // Український тиждень. — 2013. — № 15. — С. 30.
5. Аргументы и факты в Украине. — 2011. — № 11. — С. 5.
6. Шевчук И. Украинское время идей Ли Куан Ю / И. Шевчук // Деловая столица. — 2014. — № 16. — С. 23
7. Український тиждень. — 2013. — № 28. — С. 6.
8. Блинов А. Заостренный взгляд на коррупцию / А. Блинов // Зеркало недели. — 2014. — № 14. — С. 7.
9. Рябошапка Р. Не брать нельзя? / Р. Рябошапка // 2000. — 2014. — № 3. — С. 12.
10. Зотов Г. Сражение с гидрой / Г. Зотов // Аргументы и факты в Украине. — 2014. — № 36. — С. 12.
11. Нагребецька І. Корупція — "STOP" / І. Нагребецька // Урядовий кур'єр. — 2010. — № 203. — С. 4.
12. Стюард М. Только жесткость и непримиримость победят коррупцию / М. Стюард // Аргументы и факты в Украине. — 2008. — № 41. — С. 10.
13. Клименчик Г. У Словенії немає недоторканих / Г. Клименчик // Урядовий кур'єр. — 2010. — № 208. — С. 5.
14. Котванов В. Коррупция в законе. Что делать? / В. Котванов // 2000. — 2011. — № 41. — С. 5.
15. Зеркало недели. — 2014. — № 39. — С. 1.
16. Аргументы и факты в Украине. — 2014. — № 41. — С. 4.
17. Корреспондент. — 2014. — № 40. — С. 106.

References:

1. Dekiv, R. (2000), *Entsyklopediia biznesmena, ekonomista, menedzhera* [Encyclopedia of businessman, economist, manager], Mizhnarodna ekonomichna fundatsiia, Kyiv, Ukraine.
2. Havronjuk, N. (2009), "Corruption: as "pikes" release "in the river", *Zerkalo nedely*, vol. 19, p. 6.
3. Malko, R. (2014), "Corruption holidays", *Ukrains'kyj tyzhden*, vol. 41, p. 4.
4. Viv'orka, M. (2013), "Corruption and "leakage" of positions in French", *Ukrains'kyj tyzhden*, vol. 15, p. 30.
5. Arhumenty y fakty v Ukraine (2011), vol. 11, p. 5.
6. Shevchuk, Y. (2014), "Ukrainian time ideas of Lee Kuan Yew", *Delovaia stolytsa*, vol. 16, p. 23.
7. *Ukrains'kyj tyzhden* (2013) vol. 15, p. 30.
8. Blynov, A. (2014), "Pointed view on corruption", *Zerkalo nedely*, vol. 14, p. 7.
9. Riaboshapka, R. (2014), "Do not take the impossible?", 2000, vol. 3, p.12.
10. Zotov, H. (2014), "Fighting the Hydra", *Arhumenty y fakty v Ukraine*, vol. 36, p. 12.
11. Nahrebets'ka, I. (2010), "Corruption - "STOP"", *Uriadovij kur'ier*, vol. 203, p. 4.
12. Stuard, M. (2008), "Only the rigidity and intransigence defeat corruption", *Arhumenty y fakty v Ukraine*, vol. 41, p. 10.
13. Klymenchych, H. (2010), "In Slovenia there are no untouchables", *Uriadovij kur'ier*, vol. 208, p. 5.
14. Kotvanov, V. (2011), "Corruption in law. What to do?", 2000, vol. 41, p. 5.
15. *Zerkalo nedely* (2014), vol. 39, p. 1.
16. *Arhumenty y fakty v Ukraine* (2014), vol. 41, p. 4.
17. *Korrespondent*, (2014), vol. 40, p. 106.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2014 р.